

Ty jsi náš štít, Bože, a my budeme raději stát před prahem tvého domu, než abychom prodlévali v ubohých pastouškách nebo v honosných palácích, pokud tam vládne špatná vůle, nadutost a neporozumění.

Vždyť Hospodin Bůh je štít a slunce, Hospodin je dárce milosti a slávy, žádné dobro neodepře těm, kdo žijí bezúhonně. Hospodine zástupů, blaze člověku, jenž doufá v tebe!

Žalm 46: Pro předního zpěváka; pro Kórachovce, píseň vysokým hlasem. Bůh je naše útočiště, naše síla, pomoc v soužení vždy velmi osvědčená. Proto se bát nebudeme, byť se převrátila země a základy hor se pohnuly v srdci moří. Ať si jejich vody hučí, ať se pění, ať se hory pro jejich zpupnost třesou! Řeka svými toky oblažuje město Boží, svatyni přibytku Nejvyššího. Nepohne se, Bůh je v jeho středu, Bůh mu pomáhá hned při rozbřesku jitra. Pronárody hlučí, království se hroutí, jen vydá hlas a země se rozplývá. Hospodin zástupů je s námi, Bůh Jákobův, hrad náš nedobytný. Pojďte jen, pohleďte na Hospodinovy skutky, jak úžasné činy v zemi koná! Činí přítrž válkám až do končin země, tříští luky, láme kopí, spaluje v ohni válečné vozy. „Dost už! Uznejte, že já jsem Bůh. Budu vyvyšován mezi pronárody, vyvyšován v zemi.“ Hospodin zástupů je s námi, Bůh Jákobův, hrad náš nedobytný.

Bůh je náš nedobytný hrad, zpívá se v Bibli v jednom žalmu a v jiném zase: Hospodin je můj pastýř. Mezi hradem a pastýřem je značný rozdíl, ale žalmy jsou něco jako písničky a od písniček se neočekávají poučky o Bohu, ale spíš cosi jako osobní vyznání, ve kterém autoři mluví za sebe (a kdo chce, může se k nim připojit, a kdo nechce, nemusí). Věta, že je Bůh hrad nebo že je Hospodin pastýř, moc nedává smysl, dokud v ní chybí zájmeno, které vyjasní, že se nepokouším o Boží popis, ale o vyjádření toho, co zrovna prožívám a jak mně s tím jde dohromady víra. “Hospodin je můj pastýř” vystihuje, že se na Boha spoléhám a že se nebojím ani v údolí stínu smrti. Říkám to za sebe: jak to mají ti druzí, to nevím. Podobně “Bůh je náš nedobytný hrad, pomoc vždy velmi osvědčená.”

V případě toho hradu zpěváci ještě přidali motiv ze starších vyprávění v Bibli: “Bůh Jákobův je s námi, hrad náš nedobytný.” Bůh Jákobův. Co nám bude platný odkaz na někoho z dávných dob, když jsou ty doby nenávratně pryč? Hrdě se hlásit ke slavným předkům je jistě možné a lidi to dělají z různých pohnutek, ale tady si vybrali postavu, která je v mnoha ohledech problematická (to jsou vlastně všechny, i když to jejich příznivci neradi slyší). Ale vybrali dobře: Jákob z té dávné minulosti může dodnes dobře sloužit jako orientační bod – tedy ne jako věřící mravní vzor, protože v této disciplíně je takřka nepoužitelný, ale jako příjemce čehosi skvělého od Boha.

V jeho příběhu, jak je v Bibli zachycen, narazíte několikrát na pokus o podvod. Lstí se domohl požehnání a když s ukradeným požehnáním utekl z domu a dorazil do domu svého příbuzného, nabraly úskoky na obrátkách, protože strýček Lában byl šejdíř podobného ražení jako on. Úspěchů i neúspěchů zažil dost, šťastné chvíle se střídaly s těžkými. Potomci by na něm podle své vlastní nátury mohli opěvovat to lepší nebo štkát nad tím, jak mu kdo kdy ubližoval, ale zpěvák žalmu to naštěstí vzal z jiného konce a ohlížel se, kde je v těch dramatických příbězích nějaký pevný bod, o který se dá opřít a který nám dopomůže k další životní pouti a k naději. Našel ten bod moudře nikoli v předcích, nýbrž v jejich Bohu.

Bůh byl s Jákobem – vysvědčení měl Jákob zprvu mizerné, ale to přece není rozhodující. Nejdůležitější je, zda s ním je Hospodin, a to se pak dá putovat životem dál s jakýmkoli vysvědčením. Stojí-li něco za to, abychom to po Jákobovi podědili, pak je to víra v Boha, který je s námi.

Což platí nejen o Jákobovi, ale o kterékoli postavě: Stojí-li něco za to, abychom to zachovali jako dědictví třeba po Husovi nebo po kterékoli jiné zajímavé osobnosti z dřívějších generací, pak asi ne jejich skvělé vlastnosti, protože ty se jen tak napodobit nedají (a oni neměli jenom skvělé), a o to víc je zajímavá víra, která je v dobrém i ve zlém držela nad vodou. Víra se podědit ani předat samozřejmě nedá, avšak Bůh, k němuž se vztahuje, ten je tu pořád a obrazně řečeno pořád podává ruku a je na nás, nakolik ji chceme přijmout. Neboť kdo jsme my lidi (v pohledu, kterým na nás zkoumavě kouká Bible)? Jsme příjemci Boží milosti. Tvorové v rukou dobrého pastýře, chráněni jak v nedo-

bytném hradu. Samozřejmě, že i v rukou pastýře a v tom hradu zažijeme všelijaké události a chvíle, o které jsme nestáli, ale byla by velká škoda, kdybychom kvůli tomu věnovali sebelítosti nebo třeba sebechvále příliš energie a času, na to je život skutečně příliš krátký.

Bůh Jákobův, náš nedobytný hrad, je s námi, zpívali si. Nedobytný hrad není příliš povzbudivá představa, pokud k němu míříte v roli dobyvatelů. Tady je to však obráceně a je to obrazné vyznání těch, kdo jsou uvnitř. Sem se dobyvatelé nedostanou, ačkoli nás všelijaké zlo obléhá.

Z hradu, který je v obležení, se nedá bez úhony vyjít ven, ale i v tomhle jsme na tom jinak: nikdo nás nikde nevězní a Bůh s námi nezachází jako majitel s majetkem. Když věříte Bohu, nejste kvůli tomu v žádné kleci a poutech, i kdyby si to o vás ti druzí tam venku mysleli. Bůh nám dovolí volných kroků, kolik a kam je libo. Zrovna na Jákobovi je vidět, že některé z těch životních kroků vedou kamsi, kam asi vést neměly, a vůbec to nemuselo skončit zrovna dobře – a přece mu Bůh neodřekl svůj doprovod, byl mu nablízku a snášel, nač my bychom už neměli nervy, a přitom všem byl a je pevný a spolehlivý jako hrad.

Že by se nám nemohlo přihodit nic zlého, to tedy může (není divu, když můžeme podnikat, co hrdlo ráčí, a když přitom narážíme na druhé lidi, jejichž hrdlo taky ráčí víc, než snesou). Víra nás před zlými událostmi neochrání, a to ani kdybychom dodrželi všechny předpisy a rady a naučení, co jich kde najdeme. Nedobytný hrad někdo zkouší dobýt, a když mi Hospodin můj pastýř prostírá stůl a nalévá kalich, koukají na to mí nepřátelé – ti samozřejmě nezmizí jen proto, že jsem začal důvěřovat Bohu, a přihodit se mi může ledacos, ale důvěřuju, že mě můj Bůh neopustí, ani kdybych se ocitl rovnou uprostřed zla.

V písničce, která mluví o Bohu jako o nedobytném hradu, se tak moc neříká “já” a “můj”, ale spíš “my” a “nás”. Však i Ježíš řekl, že bude mezi námi, když budeme v jeho jménu dva nebo tři. To oni tehdy také chápali: že jsou jedno společenství lidí lepších i horších, které dohromady náleží jednomu Bohu. A hned si k tomu v těch zpěvech pro lepší zapamatování přidali i jedno město a jeden chrám.

Jak tak opěvovali to své Boží město s hradbami, s honosným chrámem a s velikou řekou, člověk by ani nepostřehl, že podle téhle

mapy by nikam nedošel: Jeruzalémem žádná pořádná řeka neteče, natož aby se ještě větvila do mnoha toků, jak to žalm vypráví. Takhle pozemský Jeruzalém nevypadá a nikdy nevypadal. Víme, že voda byla vždycky v těch končinách velmi vzácná a lidi ji vnímali jako nepochybný Boží dar, protože déšť a řeku si sami prostě zařídít neuměli, a přitom se bez nich neobešli. A tak šel zeměpis stranou, že na něm teď nezáleží, protože autor toho songu zpívá o Božím městě v poněkud jiném smyslu a vybral si jako ilustraci něco, co nebylo v jejich silách. Jistě by mohl zpívat třeba o tom, jak záviděníhodné mají domy, lesy, pole či bankovní konta a co se na ně nadřeli, a třeba by to byla i oblíbená písnička, ale naděje, že se ničeho nebudeme bát, by z ní asi nevyplývala, to spíš naopak. Tahle naděje stojí na jiných základech a o tom ten žalm je, a proto sáhl zrovna po nepřilíh příkladném předkovi a po něčem, co nutně potřebovali a neuměli si to nijak zařídít.

Z malé hrstky lidí kolem jednoho praotce, který neměl valnou známku z mravů, učinil Bůh lid. Lidi to byli věru různí a Bůh jim tímhle dal slibnou budoucnost, na kterou se mohli spolehnout i navzdory různým lidským propočtům, odhadům, prognózám a analýzám. Máme-li být my dnes jeho církev, nejde to jinak, než že právě on, tenhle Bůh (Kristus) bude naší oporou, útočištěm, silou a pomocí ve všem, co je teprve před námi. Co to bude, to nevím, ale bylo by mrzuté nechat se přemoci strachem, sobectvím či třeba nenávisť. Stojí-li něco z dědictví po našich předcích za to, abychom si toho cenili, pak jejich spolehnutí, že nás Bůh doprovází v dobrých i těžkých časech a že Boží hlas, jakkoli je mezi lidmi slabý a pramálo respektovaný, překřičí běsnění světa i lidí a nečekaně zjednává pokoj. Jejich spolehnutí na Boží doprovod nás sice z bryndy vytáhnout nemůže, ale jejich příklad (že to nebyli zrovna andělé, a přece je Bůh neopustil) nám může dodat kuráž, abychom se na Boží doprovod spolehli taky.

*Boží milosrdenství sahá až k nebi, kéž se s ním neminete;
a Boží věrnost dotýká se mraků, kéž zastihne a promění i vás;
ať ve vás přebývá láska, jež i poušť mění v zahradu,
a naděje na dobrou Boží budoucnost kéž vás neopouští.*